

Vergaderjaar 2006–2007

31 090

Wijziging van de Mijnbouwwet in verband met nieuwe regels omtrent deelneming in de opsporing en winning van koolwaterstoffen door een daartoe aangewezen vennootschap en omtrent andere taken en activiteiten van die vennootschap

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Doel en aanleiding

Met ingang van 1 januari 2006 is de bestuurlijke verantwoordelijkheid van Koninklijke DSM N.V. («DSM») voor Energie Beheer Nederland B.V. («EBN») beëindigd en is de bestuurlijke inrichting van EBN aangepast. In dat verband zijn – eveneens per 1 januari 2006 – de statuten van EBN en de tussen de staat, DSM en EBN bestaande beheersovereenkomst, waarin de verhoudingen tussen deze partijen zijn vastgelegd, gewijzigd. Zoals aangekondigd in de brief van mijn ambtsvoorganger van 30 november 2005 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2005/06, 28 109, nr. 8) voorziet dit wetsvoorstel in deze gewijzigde omstandigheden in een nadere wettelijke verankering van de thans in de artikelen 81 en 89 van dit Mijnbouwwet bedoelde vennootschap en de door haar uit te voeren publieke taken. Voorts worden de positie en de bevoegdheden van de minister van Economische Zaken ten opzichte van deze vennootschap wettelijk vastgelegd en worden voorzieningen getroffen voor het door de vennootschap verstrekken van gegevens en inlichtingen. Daarmee zullen de bijzondere positie van deze vennootschap en de verhouding tussen haar en de minister van Economische Zaken transparanter zijn vastgelegd. Het is wenselijk dat wetsvoorstel op 1 januari 2008, de datum waarop DSM geen partij meer zal zijn bij de beheersovereenkomst, tot wet is verheven en in werking kan treden.

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

Dit wetsvoorstel regelt de taken en de positie van een vennootschap, waarvan alle aandelen middellijk of onmiddellijk in handen zijn van de staat, die wettelijk belast is met publieke taken en aan wie andere publieke taken op het gebied van het energiebeleid kunnen worden opgedragen. De vennootschap heeft vier wettelijke publieke taken. Dit betreft het deelnemen in de opsporing van koolwaterstoffen op het continentaal plat, het deelnemen in de winning van koolwaterstoffen, het vervullen van een rol in het zogeheten «gasgebouw» en het verstrekken van inlichtingen aan de minister van Economische Zaken over de uitvoering van voorgenomen

energiebeleid, in het bijzonder ten aanzien van opsporing, winning, beheer en afzet van koolwaterstoffen. Voorts kan de minister van Economische Zaken de vennootschap in bepaalde gevallen en ter bescherming van bepaalde publieke belangen andere taken opdragen in het algemeen belang van het energiebeleid. De vennootschap mag andere activiteiten dan die ter uitvoering van haar publieke taken alleen verrichten na instemming van de minister van Economische Zaken. De minister verleent die instemming, zo nodig onder voorschriften en beperkingen, slechts als die activiteiten nauw verwant zijn aan de activiteiten ter uitvoering van de publieke taken van de vennootschap, een goede uitvoering van publieke taken niet wordt belemmerd of anderszins bemoeilijkt en mede het algemeen belang van het energiebeleid dienen. Indien de vennootschap zulke andere activiteiten ontplooit, moet zij daarvoor een afzonderlijke boekhouding voeren en mag zij die activiteiten niet bekostigen uit de baten van de uitvoering van haar publieke taken. De activiteiten moeten tegen marktconforme tarieven en voorwaarden worden uitgevoerd en de kosten ervan moeten integraal worden doorberekend. De statuten van de vennootschap en wijzigingen daarvan behoeven de goedkeuring van de minister van Economische Zaken. De minister kan de vennootschap voorts bindende aanwijzingen geven in het belang van een goede uitvoering van de haar opgedragen publieke taken. De vennootschap is ten slotte verplicht de minister gegevens en inlichtingen te verstrekken die hij nodig heeft voor de uitvoering van de Mijnbouwwet.

3. Ontstaan en ontwikkeling van Energie Beheer Nederland B.V.

De omvang van het door de N.V. Nederlandse Aardolie Maatschappij («NAM») eind jaren vijftig ontdekte Groningenveld en de betekenis daarvan voor de Nederlandse energievoorziening leidde de toenmalige minister van Economische Zaken in het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw tot de visie dat de winning, het transport en de afzet van aardgas gecoördineerd moest plaatsvinden (Kamerstukken II 1961/62, 6 767, nr. 1). De staat moest daarbij nauw betrokken zijn en daaraan op basis van gelijkwaardigheid samen met de betrokken olie-industrie sturing kunnen geven. Omdat de overheid niet zelf beschikte over de gewenste industriële en commerciële kennis voor de productie, distributie en verkoop van energieproducten werd besloten de participatie van de overheid onder te brengen bij de Rijksdienst Staatsmijnen in Limburg. Daarmee kon worden geprofiteerd van de industriële en commerciële kennis en ervaring van een producent en distributeur van cokesovengas met een gevestigde positie in de openbare en industriële gasvoorziening. Staatsmijnen was als zodanig een goede partner ten opzichte van NAM en haar aandeelhouders met een eveneens uitgebreide kennis en ervaring op het gebied van aardgaswinning, transport en verkoop. De coördinatie van winning, transport en afzet van het Gronings aardgas en het transport en de afzet van het elders in Nederland gewonnen aardgas werd in 1963 vastgelegd in een Overeenkomst van Samenwerking tussen Staatsmijnen (het huidige EBN), Shell (toen de Bataafse Petroleum Maatschappij), ExxonMobil (toen Standard Oil Company) en NAM. Bij deze overeenkomst – de basis voor het gasgebouw – werd voorts tussen EBN en NAM de Maatschap Groningen aangegaan voor de winning en de afzet van het Gronings aardgas. Tevens werd bepaald dat EBN voor 40% aandeelhouder zou zijn in de bij deze overeenkomst opgerichte N.V. Nederlandse Gasunie voor de aankoop, het transport en de afzet van Nederlands gas. Om de Rijksdienst Staatsmijnen in een betere positie te brengen om commercieel en marktgericht te ondernemen werd het bedrijf in 1966 omgezet in een naamloze vennootschap. De aandelen van deze N.V. DSM kwamen voor 100% in handen van de staat en alle goederen, rechten en verplichtingen van de Staatsmijnen gingen over op DSM. De vennootschap ging opereren als een commercieel chemisch concern met een

publieke rol in de aardgaswinning. Toen eind jaren zestig en begin jaren zeventig van de vorige eeuw de aardgaswinning met staatsparticipatie in Nederland – zowel op land als op het continentaal plat – zich uitbreidde, werd in 1973 besloten de door DSM gehouden deelnemingen van de staat in aardgasconcessies en -vergunningen en de daarmee behaalde resultaten af te scheiden van de overige activiteiten van DSM. Deze deelnemingen werden ondergebracht in een aparte juridische entiteit DSM Aardgas B.V, een 100%-dochter van DSM. Bij de beursgang van DSM in 1989 verwierf de staat in ruil voor niet royeerbare certificaten EBN alle aandelen van DSM Aardgas B.V. De deelnemingen van de staat in de olieën gaswinning dienden immers direct of indirect volledig in staats-handen te blijven. Tevens werd de naam DSM Aardgas B.V. gewijzigd in Energie Beheer Nederland B.V.

Op 23 januari 1989 sloten de staat, DSM en EBN een beheersovereenkomst, waarin (de continuering van) het beheer van DSM over EBN, de verhoudingen tussen deze partijen en de bevoegdheden van de minister van Economische Zaken werden vastgelegd. Naast het beschikbaar stellen van personeel dat voor EBN werkt en het verlenen van ondersteunende diensten en deskundigheid vormde het beschikbaar stellen van leden van de Raad van Bestuur van DSM voor de Raad van Bestuur van EBN tot 1 januari 2006 de belangrijkste beheerszaak van DSM. Met het door de staat afkopen van de certificaatrechten van DSM in EBN eind 2001 is het (financiële) belang van DSM bij EBN afgenomen. Dat heeft DSM na overleg met de staat en EBN doen besluiten het beheer over en de dienstverlening aan EBN op termijn te beëindigen en vanaf 1 januari 2006 de directie van EBN niet meer te laten bestaan uit de leden van de Raad van Bestuur van DSM. Ter uitvoering van dat voornemen zijn de bij de beheersovereenkomst betrokken partijen bij overeenkomst tot beëindiging van het beheer door DSM overeengekomen dat DSM per 1 januari 2006 de beheersovereenkomst jegens de staat en EBN zou opzeggen en haar deelname zou beëindigen met inachtneming van de in de beheersovereenkomst neergelegde opzegtermijn. Dat houdt in dat DSM per 1 januari 2008 geen partij meer zal zijn bij de beheersovereenkomst, maar dat deze overeenkomst alsdan niet is beëindigd tussen de staat en EBN. Voor de overgangperiode van twee jaar vanaf 1 januari 2006 zal DSM aan EBN alle diensten ter beschikking blijven stellen en aan EBN al die werknemers ter beschikking stellen die EBN voor een goede uitoefening van haar taken nodig heeft. Gedurende een periode van maximaal twee jaar vanaf 1 januari 2008 zal DSM op redelijk verzoek van EBN en onder de tussen DSM en EBN overeengekomen voorwaarden aan EBN de diensten blijven verlenen die zij nodig heeft om haar activiteiten in het openbaar belang te kunnen voortzetten. Als gevolg van de gewijzigde verhoudingen, beschikt EBN per 1 januari 2006 over een eigen directie en een eigen Raad van Commissarissen om toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap. Met het oog op de nieuwe situatie zijn per 1 januari 2006 ook de statuten van EBN gewijzigd.

Naast haar posities in de samenwerking voor de winning en afzet van aardgas op basis van de in 1963 gesloten Overeenkomst van Samenwerking (40%-belang in de Maatschap Groningen en 40%-aandeelhouder in GasTerra B.V.) beheert EBN sinds de inwerkingtreding van de Mijnwet continentaal plat in 1967 de meer dan 120 deelnemingen van de staat in opsporings- en winningsactiviteiten, thans op grond van de afdelingen 5.2.1. en 5.2.2. van de Mijnbouwwet. Tot deze deelnemingen behoort tevens de bestaande betrokkenheid van EBN in vier offshore pijpleidingen en de drie ondergrondse gasopslagen Alkmaar, Norg en Grijskerk. De omzet van de gewone bedrijfsvoering van EBN in 2005 bedroeg bijna € 5 miljard, de netto winst uit de gewone bedrijfsvoering ruim € 1,6 mld en

het totaal aan aardgasbaten uit de gewone bedrijfsvoering dat via EBN aan de staat toevloede bijna € 4 miljard.

Ingevolge de beheersovereenkomst kan en mag EBN andere activiteiten slechts ontplooiën als zij dat in overleg met de staat is overeengekomen. Gezien de commerciële, technische en industriële know how en slagvaardigheid die essentieel zijn voor een optimale bijdrage aan de olie- en gaswinning is het van belang dat de overheidsbemoediging bij deze in wezen commerciële processen is ondergebracht bij een op enige afstand van de overheid opererende privaatrechtelijke rechtspersoon. Als zodanig speelt EBN dan ook een belangrijke rol bij de publieke zorg voor een zorgvuldig en verantwoord beheer van de nationale bodemschatten en het genereren van optimale opbrengsten voor de samenleving bij de exploratie en de exploitatie daarvan.

4. De taken en activiteiten van de vennootschap

4.1. Inleiding

De vennootschap heeft vier wettelijke taken uit te voeren. Daarnaast kan de minister van Economische Zaken in bepaalde gevallen en ter behartiging van in een algemene maatregel van bestuur nader te bepalen publieke belangen de vennootschap andere publieke taken opdragen in het algemeen belang van het energiebeleid. Ten slotte kan de vennootschap andere (commerciële) activiteiten ontplooiën die nauw verwant zijn aan haar publieke taken, mits de minister van Economische Zaken daarmee heeft ingestemd. De taken en activiteiten van de vennootschap zullen hieronder worden nader worden gezien.

4.2. Wettelijke taken

De wettelijke taken van de vennootschap zijn (a) het deelnemen in de opsporing van koolwaterstoffen op het continentaal plat, (b) het deelnemen, in de winning van koolwaterstoffen, waaronder behandeling, transport en verkoop op het gewonnen koolwaterstoffen, zowel op het continentaal plat, als op het territoire, (c) het vervullen van een rol in het zogeheten gasgebouw, en (d) het verschaffen van inlichtingen aan de minister van Economische Zaken over het energiebeleid, in het bijzonder over opsporing, winning, beheer en afzet van koolwaterstoffen. De twee eerstgenoemde taken komen overeen met de taken die de vennootschap thans al heeft op grond van de artikelen 82 en 89 van de Mijnbouwwet. Daaronder valt overgangsrechtelijk tevens de uitvoering van de vóór inwerkingtreding van de Mijnbouwwet gesloten overeenkomsten van samenwerking op basis van de toen geldende wet- en regelgeving. Deze taken vinden mede steun in artikel 6, derde lid, van de richtlijn nr. 94/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen (PbEG L 164; de koolwaterstoffenrichtlijn). De als derde genoemde taak betreft de rol die EBN en haar rechtsvoorgangers al sinds enkele decennia spelen in het zogeheten gasgebouw. De huidige publiekrechtelijke basis voor deze rol is gelegen in artikel 11 van het koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39, gepubliceerd in Stcrt. 126 (concessie «Groningen»), waarin wordt verwezen naar de hierboven in paragraaf 3 genoemde Overeenkomst van Samenwerking uit 1963 tussen Staatsmijnen (het huidige EBN), Shell (toen de Bataafse Petroleum Maatschappij), ExxonMobil (toen Standard Oil Company) en NAM. Bij deze overeenkomst werd voorts tussen (de rechtsvoorganger van) EBN en NAM de Maatschap «Groningen» aangegaan voor de winning en de afzet van het Gronings aardgas. Tevens werd bepaald dat (de rechtsvoorganger van) EBN voor 40% aandeelhouder zou zijn in de bij deze overeenkomst

opgerichte N.V. Nederlandse Gasunie voor de aankoop, het transport en de afzet van Nederlands gas. Dit wetsvoorstel beoogt deze lang bestaande rol van EBN in het gasgebouw wettelijk te verankeren. De laatstgenoemde taak is het verstrekken van inlichtingen aan de minister van Economische Zaken over de uitvoering van voorgenomen energiebeleid, en in het bijzonder over de opsporing, de winning, het beheer en de afzet van koolwaterstoffen. Deze taak was tot nu toe in de beheersovereenkomst neergelegd en wordt thans wettelijk verankerd. Het is van belang dat de minister van Economische Zaken bij de ontwikkeling van het energiebeleid in het algemeen, en in het bijzonder ten aanzien van koolwaterstoffen gebruik kan maken van de grote kennis, kunde en ervaring van EBN. Deelnemen in ondergrondse opslag worden niet langer aangemerkt als publieke taak van de vennootschap. Opslag wordt beschouwd als een marktaangelegenheid waarin geen wettelijk voorgeschreven betrokkenheid past van een vennootschap waarvan de aandelen volledig in handen zijn van de staat.

4.3. Aanvullende taken

In aanvulling op genoemde wettelijke taken kan de minister van Economische Zaken de vennootschap in het algemeen belang van het energiebeleid andere publieke taken opdragen. Om niet in strijd te komen met het (Europese) mededingingsrecht, is deze bevoegdheid nader begrensd: de minister kan de vennootschap slechts aanvullende taken opdragen in gevallen die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur zijn bepaald (bijvoorbeeld marktfalen) en ter bescherming van bij of krachtens algemene maatregel van bestuur genoemde algemene belangen (bijvoorbeeld de voorzieningszekerheid). Het gaat om taken die uitdrukkelijk het karakter hebben van een publiek belang.

4.4. Andere activiteiten

De vennootschap mag andere activiteiten dan die ter uitvoering van de haar bij wet of besluit opgedragen (publieke) taken slechts verrichten als de minister van Economische Zaken daarmee uitdrukkelijk heeft ingestemd. De instemming wordt slechts verleend als aan een drietal criteria wordt voldaan. Ten eerste moeten de activiteiten nauw verwant zijn aan de activiteiten ter uitvoering van de publieke taken. Hierbij kan aan activiteiten worden gedacht die in het verlengde liggen van de activiteiten die de vennootschap verricht ter uitvoering van haar publieke taken, bijvoorbeeld het verdere gebruik van infrastructuur die ter uitvoering van de publieke taak tot stand is gekomen voor andere doeleinden dan de uitvoering van die taak. Het criterium beperkt in ieder geval de nevenactiviteiten van de vennootschap tot activiteiten die nauw verweven zijn met de publieke taken op het gebied van koolwaterstoffen. Ten tweede mogen de activiteiten de uitvoering van de publieke taken niet belemmeren of bemoeilijken. Het spreekt vanzelf dat de uitvoering van nevenactiviteiten niet ten koste mag gaan van de hoofdtaak van de vennootschap. Ten derde moeten nevenactiviteiten mede het algemeen belang van het energiebeleid dienen. De vennootschap mag dus geen activiteiten verrichten die uitsluitend eigen commerciële doelen dienen. Zo nodig kunnen er voorschriften en beperkingen aan de instemming worden verbonden. Indien de vennootschap (commerciële) nevenactiviteiten verricht, moet zij met het oog op de vereiste transparantie ten aanzien van kosten en opbrengsten afzonderlijke boekhoudingen bijhouden voor die andere activiteiten enerzijds en de activiteiten ter uitvoering van de publieke taken anderzijds. Baten verkregen uit de uitvoering van de publieke taken mogen niet worden gebruikt voor de bekostiging van die nevenactiviteiten (ter voorkoming van kruissubsidiëring). De vennootschap verricht deze activiteiten op basis van marktconforme tarieven en voorwaarden en op

basis van een integrale doorberekening van alle – directe en indirecte – kosten. De achtergrond hiervan is dat zulke marktactiviteiten vallen onder de regels van het Europese mededingingsrecht en – mede met het oog op het vereiste «level playing field» – op marktconforme wijze en onder in het normale handelsverkeer gebruikelijke voorwaarden en verhoudingen dienen te worden verricht en niet mogen worden bevoordeeld doordat zij deels met publieke middelen worden bekostigd. Ook moet ervoor worden gewaakt dat door (commerciële) nevenactiviteiten en de wijze van financiering daarvan de uitvoering van de publieke taak in negatieve zin zou kunnen worden beïnvloed. Deze regeling laat uiteraard het algemene mededingingsrecht onverlet.

5. De verhouding tussen de overheid en de vennootschap

Mede gelet op de ministeriële verantwoordelijkheid voor de vennootschap en de goede uitvoering van de aan haar opgedragen publieke taken is de vennootschap gehouden het beleid van de overheid uit te voeren en de door de minister van Economische Zaken vanuit overwegingen van openbaar belang aan de vennootschap gegeven aanwijzingen op te volgen. Het wetsvoorstel bevat daartoe verschillende waarborgen. De eerste waarborg is dat de vennootschap primair de haar bij wet of besluit in het algemeen belang opgedragen taken op een goede wijze moet uitvoeren en andere activiteiten slechts na instemming van de minister van Economische Zaken en met inachtneming van een aantal randvoorwaarden mag verrichten. Een tweede waarborg is dat de vennootschap de minister alle gegevens en inlichtingen verschafft die hij nodig heeft voor de goede uitvoering van de Mijnbouwwet. De minister kan op basis van deze gegevens en inlichtingen controleren of de vennootschap haar publieke taken naar zijn oordeel op een juiste wijze uitvoert. Indien de vennootschap naar zijn oordeel haar publieke taken niet naar behoren uitvoert of door eventuele andere activiteiten de uitvoering van de publieke taken in gevaar brengt, kan hij de vennootschap een bindende aanwijzing geven in het belang van een goede uitvoering van de publieke taken. Daarbij moet met name worden gedacht aan de in artikel 82, eerste lid, onderdeel c genoemde taak van EBN in het kader van het gasgebouw. Directe bemoeienis van de staat met operationele opsporings- en winningsactiviteiten die worden verricht ter uitvoering van reeds door de minister goedgekeurde overeenkomsten van samenwerking, wordt niet nagestreefd en zou zelfs onwenselijk kunnen zijn gezien de industriële en commerciële aard van de opsporing, winning en afzet van koolwaterstoffen.

6. Bevoegdheid ten aanzien van mergelgroeven

In dit wetsvoorstel wordt tevens een wijziging voorgesteld in het bevoegd gezag ten aanzien van mergelgroeven. In artikel 52 van de Mijnbouwwet is een regeling getroffen voor het winnen van kalkzandsteen (mergel) met gebruikmaking van een boorgat, tunnel, schacht of ander ondergronds werk alsmede voor het gebruik van een dergelijk ondergronds werk voor andere doeleinden dan het winnen van kalksteen. Op grond van deze regeling kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels gesteld worden ten aanzien van de veiligheid met het oog op het gevaar van instorting. Deze regels kunnen onder meer inhouden het vereiste van een vergunning van Onze minister van Economische Zaken. Het toezicht op de naleving van die regels wordt uitgeoefend door ambtenaren van het Staatstoezicht op de Mijnen. Het winnen van kalkzandsteen in groeven en andere activiteiten met gebruikmaking van een ondergronds werk, zoals champignonteelt en toeristische attracties vinden op kleine schaal plaats in het zuidelijk deel van de provincie Limburg. Door de decentrale ligging en beperkte omvang van deze activiteiten kunnen de uitvoering en het

toezicht op de naleving van de regels weinig efficiënt plaatsvinden en brengen als gevolg daarvan naar verhouding hoge kosten met zich mee. De uitvoering en toezicht kunnen veel efficiënter plaatsvinden als zij worden gecombineerd met andere taken die worden uitgeoefend door de provincie Limburg. Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg hebben er mee ingestemd om de vergunningverlening die thans wordt uitgeoefend door de minister van Economische Zaken en het toezicht dat door Staatstoezicht op de Mijnen geschiedt, op zich te nemen. Hiervoor is een wijziging van enkele artikelen van de Mijnbouwwet nodig. Het betreft artikel 52 waarin de bevoegdheid is neergelegd om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen met betrekking tot deze activiteiten. Bij deze algemene regels kan de eis van het hebben van een vergunning van de minister van Economische Zaken voor mergelwinning en het verrichten van andere activiteiten worden gesteld en kunnen aan de minister nog andere bevoegdheden worden verleend die nodig zijn ter uitvoering van de te stellen regels. De bevoegdheden die op grond van deze bepaling aan de minister van Economische Zaken kunnen worden toegekend, dienen voortaan toegekend te kunnen worden aan gedeputeerde staten. Het wetsvoorstel voorziet daarin. Tevens wordt de mogelijkheid geopend om het vereiste van een vergunning voor andere activiteiten dan het winnen van kalkzandsteen te vervangen door een meldingsplicht in combinatie met de mogelijkheid om algemene regels te stellen waaraan degene die bedoelde andere activiteiten verricht zich dient te houden. Voorts worden enkele bepalingen (artikelen 129, 131, 132) betreffende toezicht en handhaving aangepast waardoor het toezicht op artikel 52 en de handhaving ervan niet langer bij de minister van Economische Zaken liggen. In een nieuw artikel 131a wordt het toezicht op artikel 52 opgedragen aan door gedeputeerde staten aangewezen ambtenaren. Voor de handhaving van de regels staan gedeputeerde staten middelen ter beschikking op grond van de Provinciewet. Artikel 122 van de Provinciewet geeft gedeputeerde staten de bevoegdheid bestuursdwang uit te oefenen indien de toepassing van bestuursdwang dient tot handhaving van regels welke hij uitvoert. Ingevolge deze bepaling kunnen gedeputeerde staten zonedig de naleving afdwingen van het bij of krachtens artikel 52 van de Mijnbouwwet bepaalde. Op grond van voornoemd artikel 122 van de Provinciewet in samenhang met artikel 5:32 van de Algemene wet bestuursrecht kunnen gedeputeerde de naleving van het bij of krachtens artikel 52 van de Mijnbouwwet bepaalde ook afdwingen door middel van het opleggen van een last onder dwangsom.

7. Administratieve lasten

De voorgestelde wetswijziging ten aanzien van de aangewezen vennootschap kan uitsluitend extra administratieve lasten voor die vennootschap (EBN) veroorzaken. Omdat de vennootschap volledig eigendom is van de staat, vallen deze lasten buiten de definitie van administratieve lasten. Daarom zijn deze lasten verder niet gekwantificeerd.

Wat betreft de verandering in het bevoegd gezag ten aanzien van mergelgroeven zullen er geen extra administratieve lasten ontstaan. Er is immers thans al een vergunningstelsel voor winning van kalksteen en andere activiteiten in mergelgroeven. Er valt zelfs een reductie van administratieve lasten te verwachten door de introductie van algemene regels en een meldingsplicht. Er zijn ongeveer 50 mergelgroeven die onder de vergunningplicht vallen. Het aantal aanvragen bedraagt ongeveer tien per jaar in verband met wijzigingen en actualisatie. Uitgaande van een tijdsbesteding van twee uur, en een uurtarief van € 50,- bedragen de kosten ongeveer € 100,- per aanvraag. De huidige totale kosten komen daarmee uit op ongeveer € 1 000,- op jaarbasis. De administratieve lasten van een melding (een korte telefonische melding zal in de meeste gevallen kunnen volstaan) zijn te verwaarlozen. De reductie van de administratieve lasten

kan dus oplopen tot € 1000,-, afhankelijk van het aantal gevallen waarin een melding zou volstaan.

8. Dienstenrichtlijn

Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende de diensten op de interne markt (PbEU van 27 december 2006, nr. L 376, blz. 36 e.v., hierna: de Dienstenrichtlijn) is op 28 december 2006 in werking getreden. Gelet op de bijzondere motiveeringsvereisten die op grond van deze richtlijn van de lidstaten wordt gevraagd met betrekking tot het vaststellen van wet- en regelgeving, is nagegaan of het onderhavige wetsvoorstel onder het bereik van de Dienstenrichtlijn valt.

De Dienstenrichtlijn is op dit wetsvoorstel niet van toepassing, omdat de inhoud van dit wetsvoorstel buiten de reikwijdte deze richtlijn valt. In artikel 1, tweede lid, van de Dienstenrichtlijn is namelijk bepaald dat deze richtlijn geen betrekking heeft op de liberalisering van diensten van algemeen economisch belang die voorbehouden zijn aan openbare of particuliere entiteiten, noch op privatisering van openbare dienstverrichtende activiteiten. Op grond van artikel 1, derde lid, heeft de Dienstenrichtlijn ook geen betrekking op de afschaffing van dienstverrichtende monopolies en doet de richtlijn geen afbreuk aan de vrijheid van de lidstaten in overeenstemming met het Gemeenschapsrecht vast te stellen wat zij als diensten van algemeen economisch belang beschouwen, hoe deze diensten moeten worden georganiseerd en aan welke bijzondere verplichtingen zij onderworpen zijn.

De vennootschap is overeenkomstig artikel 82, eerste lid, van dit wetsvoorstel belast met diensten van algemeen economisch belang in overeenstemming met de beginselen van het gemeenschapsrecht. Artikel 82, tweede lid, geeft bovendien de mogelijkheid om extra diensten van algemeen economisch belang op te leggen aan de vennootschap. De daaropvolgende voorschriften van dit wetsvoorstel zijn rechtstreeks gerelateerd aan de definiëring van de diensten van algemeen economisch belang, de organisatie van deze diensten en de bijzondere verplichtingen die de vennootschap worden opgelegd ter uitvoering van deze diensten van algemeen economisch belang. Derhalve vallen deze voorschriften buiten de reikwijdte van de richtlijn.

II. ARTIKELEN

Artikel I

Onderdeel D

Algemeen

Dit onderdeel is de kern van dit wetsvoorstel. De hoofdlijnen van positie en taken van de vennootschap, alsmede de hoofdlijnen van de verhouding tussen de vennootschap en de minister van Economische Zaken, worden hierin vastgelegd.

De huidige afdelingen 5.2.1. en 5.2.2. worden samengevoegd tot één afdeling 5.2, met als titel «Deelneming in opsporing en winning van koolwaterstoffen en andere taken en activiteiten van de aangewezen vennootschap». Deze afdeling bestaat uit drie paragrafen. In § 5.2.1. zijn algemene bepalingen opgenomen (definities, taakstelling en toezicht) en in § 5.2.2. en § 5.2.3. wordt uitgewerkt op welke wijze de vennootschap uitvoering geeft aan haar wettelijke taak deel te nemen in opsporings- en mijnbouwwerkzaamheden (deze paragrafen komen in grote lijnen overeen met de bestaande afdelingen 5.2.1. en 5.2.2.).

Artikel 81

In dit artikel wordt een aantal begrippen gedefinieerd die in afdeling 5.2. gebruikt worden.

- Onderdeel a
De «vennootschap» is de door de minister van Economische Zaken aangewezen vennootschap, waarvan de aandelen middellijk of onmiddellijk aan de staat behoren, en die, kort gezegd, de taken heeft om deel te nemen in de opsporing en winning van koolwaterstoffen, haar rol te vervullen in het «gasgebouw», de minister inlichtingen te verschaffen over de uitvoering van voorgenomen energiebeleid, in het bijzonder over opsporing, winning, beheer en afzet van koolwaterstoffen en andere door de minister in het algemeen belang van het energiebeleid opgedragen taken te verrichten.
- Onderdelen b en c
De begrippen «opsporingswerkzaamheden» en «mijnbouwwerkzaamheden» komen overeen met de gelijkkluidende begrippen in de artikelen 81 en 89 van de Mijnbouwwet.
- Onderdelen d en e
De begrippen «opsporingsovereenkomst» en «winningsovereenkomst» komen inhoudelijk overeen met de overeenkomsten bedoeld in de artikelen 81, onder b, respectievelijk 89, onder b, van de Mijnbouwwet.

Artikel 82

Dit artikel regelt de taken en activiteiten van de vennootschap. In het algemene deel van de toelichting is hierop al uitvoerig ingegaan.

Op grond van de onderdelen a en b van het eerste lid heeft de vennootschap als taak deel te nemen in opsporingswerkzaamheden op het continentaal plat en in mijnbouwwerkzaamheden, zowel on- als offshore. Dit sluit aan bij de activiteiten die de vennootschap thans reeds verricht op basis van de afdelingen 5.2.1 en 5.2.2 van de Mijnbouwwet en de aan die wet voorafgaande mijnwetgeving.

Onderdeel c van het eerste lid heeft betrekking op de taken die de vennootschap heeft in het kader van het gasgebouw. In paragraaf 4 van het algemene deel van de toelichting is uitvoeriger op deze taak ingegaan. Onderdeel d van het eerste lid betreft de taak de minister van Economische Zaken te adviseren over het energiebeleid, in het bijzonder het beleid ten aanzien van opsporing, winning, beheer en afzet van koolwaterstoffen. De vennootschap oefent bovengenoemde taken uit in het in belang van een doelmatige opsporing en winning, een planmatig beheer en een optimale afzet van koolwaterstoffen.

Op grond van het tweede lid kunnen de vennootschap bij besluit van de minister van Economische Zaken in het algemeen belang van het energiebeleid andere taken dan de in eerste lid genoemde worden opgedragen als daarvoor expliciet redenen van algemeen publiek belang bestaan. Ook op deze taken is in paragraaf 4 van het algemene deel van de toelichting ingegaan. Daarnaast wordt verwezen. Een opdracht kan zowel categoriaal als individueel zijn. De minister kan beperkingen en voorschriften aan een opdracht verbinden.

Het derde lid bepaalt dat de vennootschap naast het uitvoeren van haar publieke taken (commerciële) nevenactiviteiten alleen mag verrichten met instemming van de minister van Economische Zaken. Die instemming wordt slechts verleend als de activiteiten nauw verwant zijn aan de activiteiten ter uitvoering van de publieke taken, de goede uitvoering van die taken niet in gevaar brengen en mede het algemeen belang van het energiebeleid dienen, waartoe ook het financieel belang van de staat kan worden gerekend. In paragraaf 4 van het algemeen deel van deze toelichting is al uitvoerig ingegaan op deze activiteiten. Een instemming kan zowel categoriaal, als voor een individueel geval worden verleend. De minister kan voorschriften en beperkingen aan zijn instemming verbinden.

Het vierde lid geeft de minister van Economische Zaken de bevoegdheid een besluit tot het geven van een opdracht een publieke taak uit te voeren (tweede lid) of een besluit tot het instemmen met een (commerciële) activiteit (derde lid) in te trekken indien niet meer is voldaan aan voor het geven van die opdracht of instemming gestelde wettelijke voorwaarden. Gedacht kan worden aan het geval dat door ontwikkelingen of gewijzigde inzichten een opgedragen taak niet langer van publiek belang wordt geacht. Indien bijvoorbeeld destijds een publieke taak is opgedragen omdat sprake was van marktfalen en sindsdien heeft zich een goed functionerende markt ontwikkeld, is voor de overheid geen publieke taak meer weggelegd. Een besluit tot instemming met het ontplooiën van commerciële activiteiten zou ingetrokken kunnen worden als blijkt dat niet wordt voldaan aan de in het derde lid van dit artikel gestelde eisen. Deze bevoegdheid zal uiteraard met de nodige voorzichtigheid worden toegepast. Immers, de vennootschap heeft in opdracht van, respectievelijk met instemming van de minister van Economische Zaken bepaalde activiteiten verricht en heeft daarvoor waarschijnlijk kosten gemaakt en overeenkomsten met derden gesloten. De rechtszekerheid en het vertrouwensbeginsel brengen met zich dat de overheid slechts om zwaarwegende redenen ingrijpt in zo'n bestaande situatie.

Artikel 83

Op grond van het eerste lid van dit artikel moet de vennootschap, als zij (commerciële) nevenactiviteiten uitoefent, een gescheiden boekhouding bijhouden voor activiteiten ter uitvoering haar publieke taken en voor de (commerciële) nevenactiviteiten. Op grond van het tweede lid moet die gescheiden boekhouding aan een aantal eisen voldoen.

In het derde lid is, ter voorkoming van ongeoorloofde kruissubsidiëring, bepaald dat, als de vennootschap (commerciële) nevenactiviteiten verricht, zij die niet mag bekostigen uit baten die zijn verkregen uit de uitvoering van haar publieke taken.

Het vierde lid draagt de vennootschap op om bij commerciële nevenactiviteiten marktconforme tarieven en voorwaarden te hanteren en steeds alle directe en indirecte kosten integraal door te berekenen. Hierbij kan worden gedacht aan de kosten van de ter beschikking gestelde financiële middelen, de kosten van de inzet van productiemiddelen en loon- en andere personeelskosten. Hierbij dienen uiteraard de gekozen verdeelsleutels voor de toerekening van de indirecte kosten consistent te worden toegepast.

Artikel 84

Dit artikel bepaalt dat de statuten van de vennootschap en wijzigingen daarvan de goedkeuring behoeven van de minister van Economische Zaken. De minister kan zijn goedkeuring slechts weigeren als naar zijn oordeel een behoorlijke vervulling van de bij wet of besluit opgedragen publieke taken niet is gewaarborgd.

Artikel 85

Dit artikel bepaalt dat de minister van Economische Zaken bevoegd is de vennootschap aanwijzingen te geven in het belang van een goede vervulling van de haar bij wet of besluit opgedragen publieke taken. Een dergelijke aanwijzing is bindend voor de vennootschap en is erop gericht dat de publieke taken goed worden uitgevoerd. In paragraaf 5 van het algemeen deel is hierop al uitvoeriger ingegaan.

Artikel 86

Het eerste lid van dit artikel verplicht de vennootschap de minister van Economische Zaken desgevraagd alle gegevens en inlichtingen te verstrekken die de minister nodig heeft voor de uitvoering van de Mijnbouwwet.

Het tweede lid geeft de grondslag voor een ministeriële regeling, waarbij regels kunnen worden gesteld omtrent de gegevens en inlichtingen die moeten worden verstrekt en de wijze en het moment waarop die moeten worden verstrekt. Hierbij kan gedacht worden aan een strategisch meerjarenplan, jaarbudget, jaarverslag en kwartaal- en maandrapportages.

Artikelen 87 tot en met 92

Deze artikelen komen materieel overeen met huidige artikelen 82 tot en met 88 van de Mijnbouwwet.

Artikelen 93 tot en met 97b

Deze artikelen komen materieel in grote lijnen overeen met de huidige artikelen 90 tot en met 97 van de Mijnbouwwet.

Artikel 97b, tweede lid, bevat een wijziging van meer inhoudelijke aard. Dit betreft winningsvergunningen (op het Nederlands territorium destijds concessies geheten) die zijn verleend vóór de inwerkingtreding van de Mijnbouwwet. Als de voorschriften verbonden aan die vergunningen destijds voorzagen in staatsdeelneming is op dergelijke vergunningen paragraaf 5.2.3 niet van toepassing (artikel 146, vierde lid) en blijft het oude recht gelden. Daarnaast zijn er ook enkele gevallen waarin de winningsvergunning niet in staatsdeelneming voorziet. Dit lid maakt het mogelijk dat in het belang van de ontwikkeling van een olie- of gasvoorkomen op verzoek van de vennootschap in overeenstemming met de houder van de vergunning deze paragraaf toch van toepassing wordt verklaard op voorkomens in zulke winningsvergunningen, met dien verstande dat zich situaties en omstandigheden kunnen voordoen waarin het redelijk is dat de te sluiten overeenkomst van samenwerking bepalingen bevat die afwijken van een aantal in deze paragraaf gestelde eisen aan dergelijke overeenkomsten. Het vierde lid van artikel 146 is overeenkomstig aangepast.

Onderdelen E en F

Deze onderdelen houden verband met het gegeven dat deelname in opslag niet wordt aangemerkt als publieke taak van de vennootschap. Verwezen wordt naar paragraaf 4.2.

Onderdelen B, C, K en L

Dit betreft enkele wetstechnische aanpassingen in verband met vernummering en de herindeling van de afdelingen 5.2.1 en 5.2.2. De wijziging van artikel 146, vierde lid, houdt verband met het voorgestelde artikel 97b, tweede lid, en is daar reeds toegelicht. Het voorgestelde vijfde lid van artikel 146 maakt duidelijk dat ook de uitvoering van de vóór de inwerkingtreding van de Mijnbouwwet gesloten overeenkomsten van samenwerking tussen de vennootschap en de vergunninghouder, zowel ten aanzien van de opsporing als de winning, wordt beschouwd als de uitvoering van een publieke taak als bedoeld in artikel 82, eerste lid, onderdeel a, respectievelijk onderdeel b.

Onderdelen A en G tot en met J

Deze wijzigingen houden verband met de verandering in het bevoegd gezag ten aanzien van de vergunningverlening, alsmede het toezicht op en de handhaving van de regels met betrekking tot mergelgroeven. In paragraaf 6 van het algemene deel van deze toelichting is hierop ingegaan.

Artikel II

Uitgangspunt van het overgangsrecht is dat op besluiten en overeenkomsten die tot stand zijn gekomen voor het tijdstip waarop artikel I, onderdeel D, van deze wet in werking treedt zoveel mogelijk het recht van toepassing blijft zoals dat voor dat tijdstip gold.

Het eerste en tweede lid bewerkstelligen dat opsporingsovereenkomsten respectievelijk mijnbouwovereenkomsten die op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel D, van deze wet tot stand waren gekomen, aangemerkt worden als te zijn gebaseerd op het recht zoals dat na dat tijdstip is gaan gelden. Deze bepaling voorkomt twijfel aan de rechtsgeldigheid van deze bestaande overeenkomsten; zij bewerkstelligt tevens dat overeenkomsten niet aangepast hoeven te worden aan de nieuwe wettelijke regeling. De kans dat er ingrijpende aanpassingen nodig zijn, is overigens niet groot, aangezien de eisen die de nieuwe wettelijke regeling stelt aan deze overeenkomsten materieel niet of nauwelijks zijn gewijzigd.

In het derde en vierde lid is bepaald dat besluiten van de minister van Economische Zaken tot instemming met een opsporings- respectievelijk een mijnbouwovereenkomst die zijn genomen voor het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel D, van deze wet, worden aangemerkt als te zijn gebaseerd op het recht zoals dat na dat tijdstip is gaan gelden. Dit geldt ook voor besluiten tot instemming met een wijziging of ontbinding van een opsporings- of mijnbouwovereenkomst. In het zevende lid is ten slotte hetzelfde bepaald voor besluiten waarbij na de verlening van een winningsvergunning alsnog een mijnbouwovereenkomst wordt geëist. Deze bepalingen beogen de rechtsgeldigheid van deze besluiten buiten twijfel te stellen.

Het vijfde en zesde lid bewerkstelligen dat een termijn voor de totstandkoming van een opsporingsrespectievelijk een mijnbouwovereenkomst die voor de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel D, van deze wet is aangevangen niet wordt gestuit, er gaat dus geen nieuwe termijn lopen op het tijdstip van inwerkingtreding van deze bepaling. Dit is ook niet nodig omdat de materiële eisen die worden gesteld aan zulke overeenkomsten niet of nauwelijks afwijken van wettelijke eisen die thans al gelden voor zulke overeenkomsten.

Op grond van het achtste en negende lid blijft met betrekking tot een besluit omtrent de instemming met een opsporings- of mijnbouwovereenkomst die tot stand is gekomen voor de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel D, van deze wet het recht van toepassing zoals dat gold voor dat tijdstip. Deze bepalingen waarborgen dat aan overeenkomsten die onder het oude recht voldeden aan alle eisen instemming zou moeten worden onthouden omdat dat zij niet voldoen aan de nieuwe eisen. Overigens is, zoals gezegd, de kans dat dit zich daadwerkelijk zal voordoen niet zo groot omdat, zoals gezegd, de oude en de nieuwe eisen materieel niet of nauwelijks verschillen. Hetzelfde is bepaald ten aanzien van besluiten tot instemming met wijziging of ontbinding van zulke «bestaande overeenkomsten».

Het tiende en elfde lid bepalen dat ten aanzien van bezwaar dat is of kon worden gemaakt of beroep dat is of kon worden ingesteld tegen besluiten op grond van de afdelingen 5.2.1. of 5.2.2. van de Mijnbouwwet, zowel procedureel, als materieel, het recht van toepassing blijft zoals dat gold voor het tijdstip van de inwerkingtreding van artikel I, onderdeel D, van deze wet.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven